

Titel **Vaststelling TAM-omgevingsplan
Archeologie Westerkwartier**

Zaaknummer **1969213338**

Openbaar **Ja**

Portefeuillehouder **Bé Schollema**

➤ Samenvatting

Het college besluit om het TAM-omgevingsplan Facetplan Archeologie gemeente Westerkwartier ter vaststelling voor te leggen aan de raad. Dat is nodig omdat in december 2023 een nieuwe archeologische beleidskaart is opgeleverd. Op basis van deze nieuwe beleidskaart moeten de regels voor archeologische waarden worden geüpdatet. Hiermee blijven we voldoen aan Europese regelgeving over de bescherming van archeologisch cultureel erfgoed.

1 Voorgesteld besluit

1. Het ontwerp TAM-omgevingsplan Facetplan Archeologie, Gemeente Westerkwartier (IMRO-code: NL.IMRO.1969.TAMArcheologie-OWo1) gewijzigd vast te stellen.

2 Inleiding

De archeologische beleidsadvieskaarten uit 2014 zijn verouderd en onvoldoende gedetailleerd, daarom is besloten een volledig herziene archeologische beleidskaart op te stellen met actuele gegevens en in lijn met de Omgevingswet. In december 2023 is de Archeologische Beleidskaart opgeleverd door archeologisch adviesbureau RAAP. Daarmee is voor het grondgebied van de gemeente inzichtelijk gemaakt wat op basis van de nieuwste inzichten de archeologische verwachtingswaarde is. Om deze waarden ook juridisch te beschermen is het nodig om regels op te nemen in het omgevingsplan. Dat doen we met het voorliggende TAM-omgevingsplan, Facetplan Gemeente Westerkwartier.

3 Beoogd effect

Juridisch beschermen van de verwachte archeologische waarden zoals is opgenomen in de archeologische waardenkaart.

4 Argumenten

1.1 Een Europees verdrag verplicht het beschermen van archeologische waarden
In de EU is het belang van archeologisch cultureel erfgoed bekrachtigd met het Verdrag van Malta. Hierin is opgenomen dat de archeologische waarden zoveel mogelijk in de grond bewaard moeten blijven en dat de verstoorder betaalt. Ook moet Archeologie vroegtijdig meegenomen worden in planprocessen, zodat er ruimte is voor archeologievriendelijke alternatieven. Door de archeologische verwachtingswaarde op te nemen in het gemeentelijke ruimtelijke kader kan er bij

ontwikkelingen vooraf het archeologisch belang worden meegenomen. De provincie is voor deze taak toezichthouder op gemeenten.

1.2 Er is rekening gehouden met de zes ingediende zienswijzen

Het ontwerp heeft zes weken ter inzage gelegen vanaf 20 maart tot en met 30 april 2025. Hierop zijn zes zienswijzen ingediend. In de bijgevoegde zienswijzennota zijn deze zienswijzen beantwoord en wordt ingegaan op de ambtelijke wijzigingen. De provincie heeft geen zienswijze ingediend.

1.3 Er zijn alsnog gebieden vrijgegeven waar al onderzoek heeft plaatsgevonden

Bij veel ontwikkelingen vanaf 2013 is archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Bij het opstellen van de beleidsadvieskaart is destijds door de gemeente aangegeven om geen rekening te houden met al uitgevoerd archeologisch veldonderzoek. In het ontwerp TAM-omgevingsplan hadden gebieden waar nog moet worden gebouwd weer een archeologische waarde gekregen terwijl uit veldonderzoek al bleek dat hier geen archeologische waarden verwacht konden worden. Om te voorkomen dat bij de vergunning voor de bouw ook weer een vergunning vanuit de bescherming van archeologische waarden nodig zou zijn, is alsnog besloten om deze gebieden, waar mogelijk, vrij te geven. Onderzoek is echter niet altijd goed geregistreerd, specifiek uitgevoerd voor een ontwikkeling en betreft niet altijd de gehele locatie. Op basis van nieuwe inzichten zouden sommige terreinen die zijn vrijgegeven op basis van bureauonderzoek niet meer vrijgegeven worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de eerste fase van de Oostergast in Zuidhorn en de wijk Oostindie in Leek. Hier zijn alleen de bebouwde delen vrijgegeven omdat de vindlaag hier verstoord is.

1.4 Terreinen die als vergraven/verstoord zijn aangemerkt toch grotendeels opgenomen

In het ontwerp TAM-omgevingsplan zijn alle terreinen die als vergraven/verstoord zijn aangegeven op de beleidsadvieskaart niet opgenomen als te beschermen terrein. Dit was onterecht. Ondanks dat de terreinen (deels) vergraven of verstoord zijn is niet bekend wat er precies is verstoord. Het is goed mogelijk dat de archeologische waarden niet verstoord zijn omdat ze dieper liggen of dat maar een deel van de locatie verstoord is. Daarom zijn voor deze terreinen de onderliggende waarde alsnog opgenomen in het vast te stellen TAM-omgevingsplan.

1.5 Uniforme regeling voor het gehele grondgebied

Met dit TAM-omgevingsplan ontstaat er voor het eerst een uniforme regeling op gebied van archeologie voor onze fusiegemeente. Dat is overzichtelijker voor onze inwoners maar is ook efficiënter bij de behandeling van vergunningaanvragen.

5 Kanttekeningen

1.1 Archeologische Rijksmonumenten zijn niet in dit plan opgenomen

In de Erfgoedwet is de bescherming van Rijksmonumenten geregeld. Omdat dit al op rijksniveau is geregeld mogen wij hier geen afwijkende regels voor opnemen. Het opnemen van de Rijksregels puur als signaalfunctie mag ook niet zo blijkt na navraag bij het IPLO (Informatiepunt Leefomgeving; informatiepunt voor overheden op het gebied van de Omgevingswet). Hierdoor is dus niet alle regelgeving over archeologie op een punt raadpleegbaar. Mogelijk gaat het rijk de archeologische monumenten wel op 'regels op de kaart' zetten zodat het in ieder geval op dezelfde website te vinden is. In de tussentijd zijn de archeologische monumenten te vinden in het monumentenregister: <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>.

6 Financiën

De archeologische waarden worden beschermd met een vergunningplicht. De kosten voor het verwerken van de vergunningaanvragen wordt gedekt uit de leges. De vergunningplicht voor archeologische waarden is overigens niet nieuw.

7 Communicatie

De indieners van zienswijzen zijn per brief geïnformeerd over deze raadsvergadering. Na besluitvorming zal tijdens de ter inzage legging het TAM-omgevingsplan worden gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl en op regels op de kaart. Dit wordt aangekondigd in het Gemeenteblad. Via berichten over uw buurt of de attenderingsservice kunnen inwoners van de gemeente ook een bericht krijgen dat het plan ter inzage ligt.

8 Participatie

Op 11 februari 2025 is er een voorlichtingsavond gehouden over de nieuwe archeologische waardenkaart. Hiervoor zijn onder andere de Historische Vereniging Westerkwartier en amateurarcheologen persoonlijk uitgenodigd. Deze personen waren eerder ook betrokken bij het opstellen van de kaarten. Inwoners zijn via onze website uitgenodigd. Via de griffie zijn ook raadsleden uitgenodigd. RAAP heeft uitleg gegeven over hoe zij zijn gekomen tot de verwachtingskaart en de beleidsadvieskaart. Uitleg over de bronnen die zij hebben gebruikt, de kennis over de bodemopbouw, de kennis over waar mensen zich vestigden en welke keuzes er zijn gemaakt om te komen tot de advieskaart. Ook is uitgelegd hoe de procedure verloopt om de regeling vast te stellen.

9 Vervolg

Na de vaststelling wordt het TAM-omgevingsplan gepubliceerd en ter inzage gelegd. Een ieder kan dan beroep instellen bij de Raad van State.

Na 5 jaar zal een inventarisatie gemaakt worden van uitgevoerde archeologische onderzoeken. Op basis hiervan zal het omgevingsplan actueel gemaakt worden. Na 10 jaar zal opnieuw een onderzoek uitgevoerd worden naar de te verwachten archeologische waarden gezien de inzichten en kennis dan weer verder zijn dan nu. Dit zal ertoe leiden dat het volledige grondgebied weer opnieuw wordt beoordeeld en vastgelegd in het omgevingsplan.

10 Bijlagen

1. TAM-omgevingsplan, Facetplan Archeologie Gemeente Westerkwartier
2. Zienswijzennota

Het college van burgemeester en wethouders,

Ard van der Tuuk
Burgemeester

Ruud Kleijnen
Gemeentesecretaris

De raad van de gemeente Westerkwartier,

Heeft het voorstel gelezen: Vaststelling TAM-omgevingsplan Archeologie Westerkwartier van 20 januari 2026,

Besluit het volgende:

1. Het ontwerp TAM-omgevingsplan Facetplan Archeologie, Gemeente Westerkwartier (IMRO-code: NL.IMRO.1969.TAMArcheologie-OWo1) gewijzigd vast te stellen, waarbij:
 - a. De regels worden gewijzigd waarbij artikel 3 komt te luiden:

Artikel 3 Toepassingsbereik

1. De regels in afdeling 22.2, met uitzondering van paragraaf 22.2.7.3, en afdeling 22.3 zijn niet van toepassing voor zover die regels in strijd zijn met regels in dit hoofdstuk.
2. De regels in dit hoofdstuk zijn van toepassing op het gehele grondgebied van de gemeente Westerkwartier, waarvan de geometrische bepaalde planobjecten zijn vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1969.TAMArcheologie-VA01 zoals vastgelegd op <https://www.ruimtelijkeplannen.nl>.
- b. Een nieuw artikel 4 als volgt wordt toegevoegd en de navolgende artikelen worden vernummerd:

Artikel 4 Voorrangsbepaling

1. De regels van dit hoofdstuk gelden ter vervanging van het tijdelijk deel van het omgevingsplan, zoals bedoeld in artikel 22.1 Omgevingswet, en de overige hoofdstukken van het omgevingsplan van de gemeente Westerkwartier voor zover die betrekking hebben op het onderwerp 'archeologie' en laten de overige regels uit het omgevingsplan van de gemeente Westerkwartier ongewijzigd;
2. In uitzondering op het eerste lid zijn de regels over het onderwerp 'archeologie' in een ander hoofdstuk dan hoofdstuk 22O wel van toepassing wanneer dat met een voorrangsbepaling in dat betreffende hoofdstuk is aangegeven.
- c. De regels worden gewijzigd waarbij artikelen 8.3, 8.4, 9.3, 9.4, 10.3, 10.4, 11.3, 11.4, 12.3 en 12.4 vervangen door de volgende regels in de artikelen 8.3, 8.4, 8.5, 9.3, 9.4, 9.5, 10.3, 10.4, 10.5, 11.3, 11.4, 11.5, 12.3, 12.4 en 12.5:

X.3 Aanvullende beoordelingsregels bouwactiviteiten

Wanneer voor de uitvoering van een bouwplan werken, geen bouwwerken zijnde nodig zijn zoals bedoeld in artikel 8.6.1 en met inachtnaam van de uitzonderingen in artikel 8.6.2, zijn voor de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit ook artikel 8.4 en 8.5 van toepassing;

X.4 Specifieke indieningsvereisten bouwactiviteiten

Bij de aanvraag om een omgevingsvergunning worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:

- a. een rapport waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld. Dit rapport, het onderzoeksproces dat tot het rapport heeft geleid als ook de archeologische waardestelling dienen te voldoen aan de binnen de archeologische beroepsgroep algemeen gangbare kwaliteitsafspraken en -criteria.

X.5 Specifieke beoordelingsregels bouwactiviteiten

De omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit wordt slechts verleend indien en voor zover:

- a. is aangetoond dat het oprichten van het bouwwerk, waarvoor de omgevingsvergunning wordt gevraagd, niet zal leiden tot een verstoring van archeologische waarden, zowel in directe als in indirecte zin;
- b. het oprichten van het bouwwerk, waarvoor de omgevingsvergunning wordt gevraagd, kan leiden tot een onevenredige verstoring van behoudenswaardige archeologische waarden, zowel in directe als in indirecte zin, kan de vergunning toch worden verleend wanneer één, of een combinatie, van de volgende voorschriften worden verbonden:
 1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
 2. de verplichting tot het doen van opgravingen zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet;
 3. de verplichting de uitvoering van de bodemverstorende activiteit te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan de door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- d. De regels worden gewijzigd waarbij artikelen 8.6.1, 9.6.1, 10.6.1, 11.6.1 en 12.6.1 de volgende titel krijgen: "**Omgevingsvergunning werken, geen bouwwerken zijnde**";
- e. de regels worden gewijzigd waarbij de onder punt d. genoemde artikelen lid d. op de onderstaande wijze wordt opgenomen:
 - d. het verlagen of het verhogen van het grondwaterpeil, tenzij dit een maatregel is van het bevoegd waterschap;
- f. de regels worden gewijzigd waarbij de onder punt d. genoemde artikelen lid i. op de volgende wijze wordt opgenomen:
 - i. het aanbrengen van diepwortelende beplanting met uitzondering van het vervangen van bestaande diepwortelende beplanting;
- g. de regels worden gewijzigd waarbij de onder punt d. genoemde artikelen lid j. op de volgende wijze wordt opgenomen:

- j. het scheuren van grasland waarbij de bodem dieper dan 0,40¹ meter wordt verstoord;
- h. de regels worden gewijzigd waarbij de onder d. genoemde artikelen lid k. op de volgende wijze wordt opgenomen:
 - k. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe gerekend worden woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen waarbij de bodem dieper dan 0,40² meter wordt verstoord.
- i. De regels worden gewijzigd waarbij aan de onder punt d. genoemde artikelen de volgende leden worden toegevoegd:
 - l. Het verwijderen, trekken of afbreken van funderingspalen;
 - m. Het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.
- j. De regels worden gewijzigd waarbij artikelen 8.6.2, 9.6.2, 10.6.2, 11.6.2 en 12.6.2 lid a. op de volgende wijze wordt aangepast:

x.6.2 Uitzonderingen

het bepaalde in lid x.6.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden welke:

- a. Het normale onderhoud betreffen waartoe in ieder geval worden gerekend het scheuren van grasland, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen waarbij de bodem tot 0,40² meter wordt verstoord;
- k. De regels worden gewijzigd waarbij lid c van de artikelen 8.6.2, 9.6.2, 10.6.2, 11.6.2, en 12.6.2 op de volgende wijze wordt aangepast, waarbij voor 'x' de in dat artikel relevante oppervlakte en diepte wordt opgenomen:
 - c. Betrekking hebben op activiteiten met een gezamenlijk oppervlakte die minder dan x m² bedragen of die minder dan x cm onder maaiveld plaatsvinden;
- l. De regels worden gewijzigd waarbij artikel 12.6.2 lid c. komt te luiden:
 - c. Betrekking hebben op een oppervlakte die minder dan 1.000 m² bedragen of die minder dan 50 cm onder maaiveld plaatsvinden;
- m. De regels worden gewijzigd waarbij aan de uitzonderingen in artikel 8.6.2, 9.6.2, 10.6.2, 11.6.2 en 12.6.2 wordt toegevoegd lid e:
 - e. Nodig zijn voor de aanleg van kabel- en leidingtracés waarbij de maximale breedte 0,50 meter bedraagt en de maximale diepte 0,60 meter onder maaiveld bedraagt;
- n. Vanwege de bovenstaande wijziging worden de overige leden logischerwijs vernummerd;
- o. De plankaart wordt gewijzigd waarbij de op figuur 1 in rood aangegeven gebieden geen regels omtrent archeologie gaan gelden, dit zijn in ieder geval de volgende locaties:
 - 1. het door de MUG onderzochte gebied van de Oostergast (ten noorden van het Noorderlicht);
 - 2. de bebouwde delen van de Oostergast ten zuiden van het Noorderlicht;
 - 3. het plangebied van bestemmingsplan Oostergast – Noorderlicht;
 - 4. het plangebied van het Transferium in Zuidhorn
 - 5. de bebouwde delen van de wijk Oostindie;
 - 6. Locatie op bedrijventerrein Mokkenburg ter hoogte van Industrieweg 1;
 - 7. Gebied ter hoogte van de rondweg Aduard-Nieuwklap;

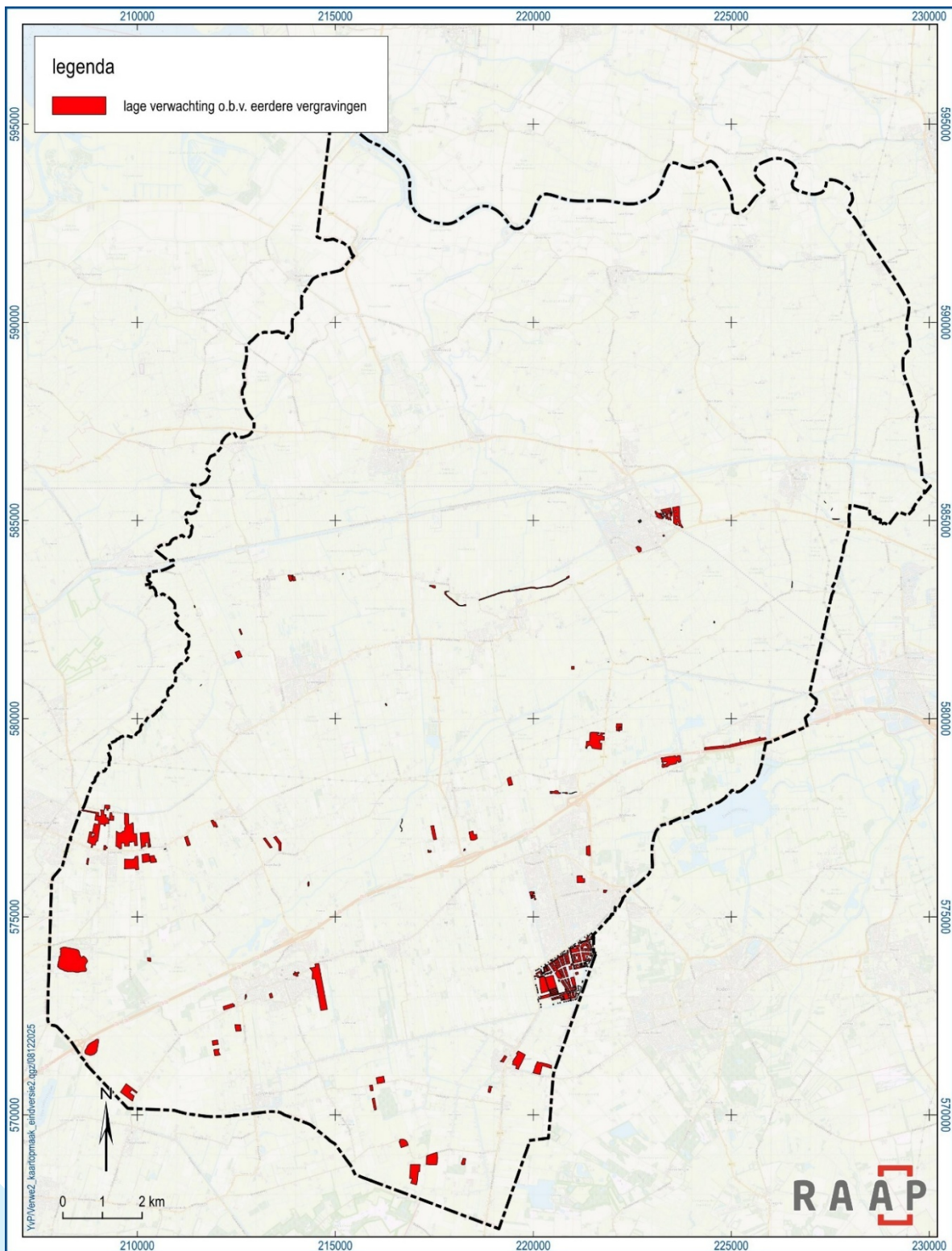
¹ Waar hier 0,40 meter staat is in artikelen 10 en 12 0,50 meter.

8. Locatie Noorderweg 27 Midwolde;
 9. Woningbouwlocatie Droomwonen in Opende;
 10. Locatie Wilhelminastraat 2a in Zuidhorn;
 11. Locatie Westerburcht in Zuidhorn;
 12. Vogelzanglocatie in Grijskerk;
 13. Locatie provincialeweg 146B in Opende;
 14. Locatie de Knarrenhof in Marum;
 15. Netamlocatie op Industriepark Leek;
 16. Locatie Iwema in de Oostergast in Zuidhorn;
 17. Locatie Van Panhuyslaan 14 en 16 in Leek;
 18. Locatie van de Zonnewal bij Oostwold;
 19. Locatie S. Veldstraweg 10 in Den Ham;
 20. Woningbouwlocatie op de voormalige kwekerij aan de Midwolderweg in Leek;
 21. Locatie Zevenhuizen Oost fase 1 t/m 3;
 22. Locatie uitbreiding Grijskerk Oost;
 23. Locatie De Wit's Reed 1 in Kornhorn;
 24. Locatie voormalige basisschool Delta in Zevenhuizen;
 25. De bebouwde delen van Sintmaheerdt – woningbouwlocatie Spant 1 in Tolbert;
 26. Locatie Integraal Kindcentrum Marum;
 27. De locatie van het archeologisch rijksmonument ter hoogte van het klooster in Aduard;
 28. De archeologische functie ter plaatse van de waterwegen Aduarderdiep, Reitdiep, en Van Starckenborghkanaal;
- p. De plankaart wordt gewijzigd waarbij de gebieden die in de beleidsadvieskaart als 'vergraven/verstoord (indicatief)' zijn opgenomen én niet zijn opgenomen op figuur 1 alsnog bij het betreffende functiegebied worden toegevoegd corresponderend met de beleidsadvieskaart;
 - q. De plankaart wordt gewijzigd waarbij op de locatie van de archeologische vondst zoals opgenomen in het MUG onderzoek voor de Oostergast in Zuidhorn een de functie Waarde – Archeologie 1 wordt opgenomen;
 - r. De plankaart wordt gewijzigd waarbij ter hoogte van de Keuningsweg en Bremerweg de functie Waarde - Archeologie 2 wordt toegevoegd;
 - s. De plankaart wordt gewijzigd waarbij ter hoogte van de Bremerweg ongeveer een kilometer ten oosten van de locatie bedoeld onder punt r. de functie Waarde – Archeologie 4 wordt toegevoegd.

Aangenomen in de openbare vergadering van
de raad van de gemeente Westerkwartier op 18 februari 2026.

Ard van der Tuuk
Burgemeester

Onno de Vries
Griffier

Figuur 1 bij het raadsbesluit